VII kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **Komisji Polityki Społecznej i Rodziny (nr 27)**
- **Komisji Spraw Zagranicznych (nr 26)**

z dnia 24 maja 2012 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Polityki Społecznej i Rodziny (nr 27)

Komisji Spraw Zagranicznych (nr 26)

24 maja 2012 r.

Komisje: Polityki Społecznej i Rodziny oraz Spraw Zagranicznych, obradujące pod przewodnictwem posła **Sławomira Piechoty (PO)**, przewodniczącego Komisji Polityki Społecznej i Rodziny, przeprowadziły:

– pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o ratyfikacji Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (druk nr 408).

W posiedzeniu udział wzięli: **Jarosław Duda** sekretarz stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, pełnomocnik rządu do spraw osób niepełnosprawnych, wraz ze współpracownikami, **Andrzej Misztal** zastępca dyrektora Departamentu Prawno-Traktatowego Ministerstwa Spraw Zagranicznych, **Agnieszka Kozłowska-Rajewicz** pełnomocnik rządu do spraw równego traktowania, **Grażyna Marciniak** wiceprezes Głównego Urzędu Statystycznego, **Piotr Pawłowski** prezes Stowarzyszenia Przyjaciół Integracji, **Monika Zima-Parjaszewska** wiceprezes Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, **Anna Machalica-Pułtorak** przewodnicząca Polskiego Forum Osób Niepełnosprawnych, **Anna Woźniak-Szymańska** prezes Koalicji na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością, **Anna Rutz** przedstawicielka Parlamentu Studentów RP, **Aleksander Waszkielewicz** prezes Fundacji Instytut Rozwoju Regionalnego i **Anna Błaszczak** przedstawicielka Biura Rzecznika Praw Obywatelskich.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Łukasz Andrzejczyk**, **Piotr Babiński**, **Małgorzata Cholewa** i **Dariusz Lipski** – z sekretariatów Komisji w Biurze Komisji Sejmowych; **Przemysław Sadłoń** – legislator z Biura Legislacyjnego.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Otwieram wspólne posiedzenie Komisji Polityki Społecznej i Rodziny oraz Komisji Spraw Zagranicznych.

Porządek dzienny przewiduje pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o ratyfikacji Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (druk nr 408). Czy są uwagi do porządku obrad? Nie ma uwag, zatem uznaję, że Komisje przyjęły zaproponowany porządek posiedzenia. Zanim przystąpimy do jego realizacji, chciałbym powitać panie posłanki i panów posłów, pana ministra Jarosława Dudę – pełnomocnika rządu do spraw osób niepełnosprawnych, wraz ze współpracownikami, pana dyrektora Andrzeja Misztala z Departamentu Prawno-Traktatowego Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz wszystkich gości, zwłaszcza reprezentantów partnerów społecznych.

Panie ministrze, bardzo proszę o przedstawienie projektu ustawy.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, pełnomocnik rządu do spraw osób niepełnosprawnych Jarosław Duda:

Panowie przewodniczący, Wysokie Komisje, szanowni państwo. Nie ukrywam, że dziś jest ważny, wyjątkowy dzień w Polsce dla środowiska osób z niepełnosprawnością. Jestem przekonany, że Komisje zdecydują o przyjęciu ustawy ratyfikującej konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

Kilka zdań wprowadzenia. Konwencja została przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 13 grudnia 2006 r. i weszła w życie 3 maja 2008 r. Stronami konwencji jest obecnie 112 państw. Stroną konwencji jest również od 23 stycznia 2011 r. Unia Europejska, w zakresie kompetencji traktatowych UE. Spośród państw członkowskich UE konwencji nie ratyfikowało 6 państw. Konwencja uzupełnia wcześniej przyjęte konwencje Narodów Zjednoczonych dotyczące praw człowieka. Ma umożliwić osobom niepełnosprawnym skuteczne korzystanie z wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności na równi z innymi osobami, a przez to przyczynić się do poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnościami.

Art. 3 określa zasady ogólne konwencji. Pozwolę sobie pokrótce je przypomnieć – poszanowanie przyrodzonej godności, a także autonomii osoby, w tym swobody dokonywania wyborów, niedyskryminacja, pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, poszanowanie odmienności i akceptacja osób niepełnosprawnych jako będących częścią ludzkiej różnorodności oraz ludzkości, równość szans, równość mężczyzn i kobiet, dostępność.

Polska podpisała konwencję 30 marca 2007 r. Na podstawie przeprowadzonych w latach 2008-2011 analiz Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej sporządziło wniosek o ratyfikację. W lipcu 20011 r. wniosek został przedłożony Komitetowi Rady Ministrów do akceptacji. Wówczas natrafiliśmy na pewne problemy ze strony Ministerstwa Finansów, które oczekiwało oceny skutków regulacji. Było to niemożliwe do zrealizowania, ponieważ w perspektywie najbliższych lat trudno ocenić, jakie to będą koszty. Przekonaliśmy naszych partnerów z Ministerstwa Finansów i uzyskaliśmy zgodę na przedłożenie projektu do ratyfikacji.

Przeprowadziliśmy szereg konsultacji. Nasze działania zostały poparte, co mówię z uznaniem dla partnerów społecznych i organizacji pozarządowych, które mocno wspierały nas w działaniach. Przedmiotem konsultacji z partnerami społecznymi i organizacjami pozarządowymi były analizy zgodności ustawodawstwa polskiego z konwencją oraz projekt wniosku o ratyfikację. Opinie organizacji pozarządowych dotyczące analiz zostały przekazane właściwym resortom. Uzyskano stanowisko uwzględnione w poszczególnych analizach. Choć w ramach konsultacji zgłoszone zostały postulaty zmian praw, takie same jak te, które były formułowane przy innych okazjach, żadna organizacja nie wskazała przeszkód do ratyfikacji konwencji.

Kilka słów o monitorowaniu wdrażania konwencji. Konwencja nakłada obowiązek sporządzania co 2 lata sprawozdań z jej wykonywania. Sprawozdania są rozpatrywane przez Komitet do Spraw Osób Niepełnosprawnych. Ten obowiązek będzie ciążyć na Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej. Konwencja nakłada także obowiązek powołania niezależnej instytucji, właściwej do pełnienia zadań w zakresie promowania, ochrony i monitorowania wdrażania konwencji oraz mechanizmu monitorowania wdrażania zapisów zawartych w konwencji.

Szanowni państwo, celem konwencji jest popieranie, ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania z praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne. Konwencja zawiera przepisy zakazujące dyskryminowania osób niepełnosprawnych, nakazujące tworzenie warunków korzystania z praw na zasadzie równości z innymi osobami. Nakazuje wprowadzanie rozwiązań specjalnie adresowanych do osób niepełnosprawnych.

Jakie są jej najistotniejsze postanowienia? Po pierwsze, podnoszenie świadomości, a także obowiązek zwalczania stereotypów, szkodliwych praktyk wobec osób niepełnosprawnych, zwłaszcza poprzez kampanie i nauczanie w szkołach, równość wobec prawa, posiadanie przez osoby niepełnosprawne zdolności prawnej, obowiązek przyjęcia rozwiązań w zakresie wspierania wykonywania zdolności prawnej i ochrony przed nadużyciami. Podstawowe prawa obywatelskie i polityczne to: zakaz bezprawnego i samowolnego pozbawiania wolności, wolność od tortur, okrutnego, nieludzkiego albo poniżającego traktowania; zakaz poddawania bez swobodnie wyrażanej zgody eksperymentom medycznym lub naukowym. Istotna kwestia to mobilność, zapewnienie dostępu do środowiska fizycznego, środków transportu, informacji i komunikacji, innych urządzeń i usług powszechnie dostępnych, obowiązek umożliwienia mobilności osobistej

i możliwie największej niezależności, ochrona życia prywatnego, prowadzenie życia samodzielnego i włączenie w społeczeństwo, prawo dokonywania wyborów na równi z innymi osobami, zakaz samowolnej lub bezprawnej ingerencji w życie prywatne.

Szanowni państwo, w tym kontekście należy również wspomnieć o Protokole fakultatywnym. Z naszego punktu widzenia istotnym pozytywnym skutkiem ratyfikacji, a następnie wdrożenia konwencji będzie utrwalenie w społecznej świadomości potrzeb osób niepełnosprawnych, przełamanie barier w społeczeństwie. Zapewniony będzie realny dostęp i obecność we wszystkich obszarach społecznego funkcjonowania, w tym zwłaszcza w życiu politycznym, rynku pracy, edukacji, kulturze, wypoczynku.

Ratyfikacja konwencji jest proponowana, ponieważ prawo polskie jest już zgodne z postanowieniami konwencji. Polska jest w stanie w obecnym stanie prawnym zagwarantować wywiązywanie się z zobowiązań przewidzianych w konwencji. Rząd po ratyfikacji konwencji, stanowiącej potwierdzenie, że jest ona w Polsce realizowana, nie zamierza zaprzestać żadnych działań na rzecz poprawy polityki dotyczącej osób niepełnosprawnych. Chciałbym wymienić, jakie działania związane z dostosowaniem polskiego prawa do konwencji już zostały wykonane.

Po pierwsze, pragnę przypomnieć uchwalenie ustawy – Kodeks wyborczy. Chodzi o wprowadzenie przepisów ułatwiających osobom niepełnosprawnym udział w głosowaniu. Po drugie, przyjęto ustawę o języku migowym, po trzecie, ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych. Mam na myśli zapisy dotyczące wspierania zatrudnienia, psa asystującego i psa – przewodnika. Istotne było także wdrożenie przepisów unijnych dotyczących równego traktowania, w szczególności obowiązek przeprowadzenia racjonalnych dostosowań.

Warto wymienić również przepisy dotyczące środków transportu – tramwajów, autobusów, metra, a także nowej formuły kształcenia uczniów z szeroko pojętymi specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Panowie przewodniczący, Wysokie Komisje, szanowni państwo. W momencie składania dokumentów ratyfikacyjnych Polska złoży następujące oświadczenie i zastrzeżenie. Po pierwsze, będzie to oświadczenie interpretacyjne dotyczące instytucji ubezwłasnowolnienia, która jest właściwością Ministra Sprawiedliwości. Po drugie, zastrzeżenie dotyczące zawierania małżeństw przez osoby, których niepełnosprawność wynika z choroby psychicznej albo niedorozwoju intelektualnego, co również jest właściwością Ministra Sprawiedliwości. Kolejne zastrzeżenie dotyczy regulacji przerywania ciąży będącej we właściwości Ministra Zdrowia.

Panowie przewodniczący, Wysokie Komisje, szanowni państwo, mamy pełne przekonanie, że Polska w ostatnich latach dostosowała swoje ustawodawstwo, aby można było ratyfikować Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dziękuję, panie ministrze. Myślę, że wiele osób ma poczucie, iż jest to historyczny moment, na który czekaliśmy w Polsce wiele, myśląc i pracując nad polska ustawą antydyskryminacyjną oraz polskim systemem ochrony osób niepełnosprawnych przed dyskryminacją. Konwencja wpisuje się znakomicie w te działania i tworzy fundament kanonu cywilizacyjnego ochrony osób niepełnosprawnych przed dyskryminacją.

Szanowni państwo, otwieram dyskusję. Kto z pań lub panów posłów chciałby zabrać głos w dyskusji? Bardzo proszę, pani poseł Anna Fotyga.

Poseł Anna Fotyga (PiS):

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, panie ministrze, panie i panowie. To rzeczywiście ważny moment. Przystępujemy do debaty nad ratyfikacją konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Myślę, że powinniśmy tę debatę odbyć rzetelnie i prawdziwie. Nie zgadzam się ze stwierdzeniem pana ministra, że prawo w Polsce zostało już dostosowane do zapisów tej konwencji.

Jeśli chodzi o równe traktowanie osób niepełnosprawnych, jestem przekonana, że wystarczającą podstawą prawną jest polska konstytucja. Problem jest w wykonaniu jej zapisów w realiach, które dotyczą osób niepełnosprawnych. Wydawało się, że system

szkolenia, ochrony pracy dla tej grupy zawodowej ma w naszym kraju długą i pozytywna tradycję, niezależnie od wad realizacyjnych. Jeżeli miałabym to oceniać, to prawdę powiedziawszy w ostatnich latach następowało odchodzenie od tej pozytywnej tradycji. Sądzę, że moje koleżanka, pani prof. Józefina Hrynkiewicz będzie mogła znacznie więcej niż ja powiedzieć o praktyce ochrony osób niepełnosprawnych i postulowanych rozwiązaniach.

Chce poruszyć jedną kwestię. W trakcie negocjowania traktatów reformujących ówczesne traktaty Unii Europejskiej Polska przystąpiła do protokołu brytyjsko-irlandzkiego. Zdecydowała się na zachowanie pewnej odrębności w kwestiach dotyczących aksjologii praw rodziny. W art. 23 konwencji, zawierającym postanowienia dotyczące poszanowania domu i rodziny, idea tam zawarta odbiega od intencji, które leżały u podstaw przystąpienia Polski do protokołu irlandzko-brytyjskiego. Sprawy dotyczące poszanowania życia, aborcji były przedmiotem niezwykle trudnego i delikatnego konsensu w Polsce. Koalicja rządząca PO-PSL w ostatnich miesiącach podkreślała wagę tego konsensu.

W mojej ocenie art. 23 konwencji, a szczególnie pkt c oznacza konieczność dostosowania polskiego ustawodawstwa do ratyfikowanego dokumentu. Dlatego nie mogę poprzeć ratyfikacji, zwłaszcza w odniesieniu do art. 23, przy pełnym poszanowaniu konieczności zagwarantowania równych praw osób niepełnosprawnych w stosunku do wszystkich innych obywateli Rzeczypospolitej. W tym duchu uchwalana była konstytucja i powinna ona być rygorystycznie oceniana.

Prosiłabym o informację BAS co do trybu, w którym moglibyśmy ewentualnie wyłączyć art. 23 konwencji.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dziękuję.

Pani poseł Hrynkiewicz, bardzo proszę.

Poseł Józefa Hrynkiewicz (PiS):

Przyłączam się do pozytywnych ocen dotyczących ogromnego osiągnięcia Polski, jeśli chodzi o zmianę prawną sytuacji osób niepełnosprawnych. Rzeczywiście szereg rozwiązań zarówno konstytucyjnych, jak i prawnych wskazuje na to, że zmierzamy w bardzo dobrym kierunku. Jednak rozwiązania prawne w wielu przypadkach nie znajdują odzwierciedlenia w rzeczywistości i w realizacji równych praw. Oto wczoraj, na posiedzeniu Komisji Polityki Społecznej i Rodziny przyjęliśmy z wielkim entuzjazmem wyrównanie wynagrodzenia najniższego osób niepełnosprawnych, od 2009 r. niższego niż osób pełnosprawnych. Powiem szczerze, że czułam się zażenowana, że możemy w ten sposób wykorzystywać w zatrudnieniu osoby niepełnosprawne.

Przyjęliśmy również szereg dość żenujących rozwiązań, które wskazują na to, że jeśli chodzi o traktowanie na rynku pracy osób niepełnosprawnych, to mamy do czynienia z aktami przemocy stosowanej wobec osób niepełnosprawnych, których sytuacja jest niedobra.

Konwencja zwraca uwagę na konieczność ułatwień związanych z pokonywaniem trudnej sytuacji niepełnosprawności. Tymczasem w polskim prawie zabezpieczenia społecznego mamy takie oto rozwiązania, że jeśli ktoś korzysta ze skromnej renty, która ma umożliwić pokonywanie trudności wynikających z niepełnosprawności, to gdy podejmie pracę z powodów ekonomicznych, która często wiąże się z nadludzkim wysiłkiem, wówczas pozbawiany jest renty socjalnej.

Wydaje mi się, że przy takich uroczystych okazjach powinniśmy także mówić o sprawach, które w naszym kraju są trudne i które musimy pokonywać. Problem rynku pracy i sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy jest – w moim przekonaniu – ciągle źle rozwiązywany. Nadal mamy do czynienia raczej z dominacją praw pracodawcy osoby niepełnosprawnej niż osób niepełnosprawnych.

Następne zagadnienie dotyczy sfery edukacji. Dysponuję najnowszymi badaniami z Warszawy, jeszcze niepublikowanymi. Okazuje się, że w systemie edukacji młody człowiek niepełnosprawny, który uczy się zawodu, zdaje ten sam egzamin, do którego

podchodzi osoba pełnosprawna. Jeśli już wyuczy się zawodu, to znajduje się w bardzo trudnej sytuacji, ponieważ nie ma dla niego pracy. Najtrudniejsza sytuacja dotyczy osób z wyższym wykształceniem. Znam wiele osób niepełnosprawnych, które wykształciłam, wypromowałam na UW. Utrzymuję z nimi kontakt. Wszystkie te osoby są bez pracy.

Mamy naprawdę bardzo dużo do zrobienia. Chciałabym, aby dziś była nie tylko wielka uroczystość przyjęcia tego ważnego dokumentu ONZ, ale żeby ze strony tego szacownego zgromadzenia, jakim jest zgromadzenie posłów RP, była szersza refleksja nad sytuacją osób niepełnosprawnych.

Jeszcze jedna sprawa, która w omówieniu przedstawionym przez rząd szczególnie mnie uraziła. Chodzi o kwestie pomiaru liczby osób niepełnosprawnych. Rząd powołuje się na dane narodowego spisu powszechnego z maja 2002 r. Chcę przypomnieć, że w 2011 r. także odbył się narodowy spis powszechny. Na sali jest wiceprezes GUS, pani dr Marciniak. Oczywiście te dane są do uzyskania. Są także inne urzędowe rejestry, które pozwalają na pozyskanie bardzo ważnych danych dotyczących osób niepełnosprawnych, charakteru, rodzaju niepełnosprawności, zdolności/niezdolności do pracy. To są rejestry wszystkich instytucji ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia społecznego, rejestry administracji powiatowej. Sądziłam, że ta okazja będzie sposobna po temu, abyśmy uzyskali pogłębiony obraz zarówno wielkości tej grupy, jak i jej sytuacji, niesłychanie zróżnicowanej.

Nie zmienimy treści uzasadnienia z druku nr 408, ale prosiłabym, abyśmy zwrócili uwagę na to, że to nie jest tylko sprawa uroczysta, ale nasze bardzo daleko idące zobowiązanie, aby przywiązywać większą wagę do warunków życia i sytuacji rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, osób niepełnosprawnych, a także do innego spojrzenia na rozwiązywanie problemów tych osób. Oczywiście rozwiązania systemowe są konieczne, ale potrzebne jest również podejście podmiotowe. Sytuacja każdej osoby niepełnosprawnej jest odmienna. Często niepełnosprawność jest sprzężona. Może trzeba zobowiązać Ministra Pracy i Polityki Społecznej, aby dokonać generalnej oceny ustawodawstwa polskiego, które reguluje sytuację osób niepełnosprawnych w różnych aspektach – dostępu do ochrony zdrowia, rehabilitacji, zatrudnienia, dochodu, mieszkania, edukacji.

Byłby to ważny krok świadczący o poważnym potraktowaniu dokumentu, który dziś tak uroczyście chcemy przyjąć.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dziękuję bardzo.

Coroczną okazją do dyskusji jest informacja rządu na temat realizacji karty praw osób niepełnosprawnych. Wielokrotnie zwracano uwagę, że karta ma status jedynie uchwały i dlatego nie ma wystarczającej mocy oddziaływania. Dlatego też mówiliśmy o potrzebie polskiej ustawy antydyskryminacyjnej. Oczywiście ta coroczna informacja rządu i raporty składane w trybie konwencji będą dobrą okazja do debaty o tych ważnych dla nas sprawach.

Pan poseł Marek Plura.

Poseł Marek Plura (PO):

Bardzo dziękuję.

Panowie przewodniczący, panie ministrze. Chciałbym zacząć od krótkiego, ale ważnego sprostowania słów pani poseł Hrynkiewicz. Można było zrozumieć, że pracowników, którzy są osobami niepełnosprawnymi, dotyczy inny niż powszechny poziom płacy minimalnej. Jako reprezentant wnioskodawców projektu, o którym pani poseł wspomniała, chciałbym podkreślić, że odnosi się on do podstawy wyliczania wsparcia finansowego dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne. Na dzień dzisiejszy podstawa oparta jest na najniższej płacy krajowej z roku 2009 r. Naszym projektem postanawiamy to zmienić, o co państwa posłów będziemy nadal serdecznie prosić.

Dzisiejszy moment jest podwójnie ważny. Z jednej strony rozpoczyna, jak pani profesor zauważyła, nasze wspólne ważne, wręcz pokoleniowe zobowiązanie do dbania o cywilizacyjnie wysoki poziom aktywności życiowej osób niepełnosprawnych,

ich samodzielności, dbania o własne sprawy, a raczej umożliwienia tego typu dbałości. Mam nadzieję, że to zobowiązanie, które – mam nadzieję – wszyscy zechcemy przyjąć, zostanie przyjęte z dobrą, pozytywną energią, przekazywaną naszym następcą.

Chciałbym złożyć podziękowanie pełnomocnikowi do spraw osób niepełnosprawnych za bardzo rzetelne podejście rządu do tej kwestii. Pamiętam rozmowę sprzed trzech lat z pełnomocnikiem rządu Indii do spraw osób niepełnosprawnych, które kilka miesięcy po podpisaniu tego dokumentu ratyfikowały go. W oczywisty sposób nie miało to najmniejszego wpływu na sytuację życiową niepełnosprawnych mieszkańców tego kraju.

Dzisiejszy moment przeżywam podwójnie radośnie. Jest to początek pozytywnego zobowiązania, ale także moment refleksji nad dotychczasową drogą, jaka odbyliśmy ku rzetelnemu ratyfikowaniu Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Była to droga pełna ważnych kroków w budowaniu prawa antydyskryminacyjnego, którego nam w Polsce brakowało i którego wciąż nam jeszcze brakuje w różnych obszarach życia publicznego. Do tej pory mieliśmy do czynienia przede wszystkim z prawem dbającym o sfery socjalne, a nie o dostępność, o umożliwianie aktywności. To, co wydarzyło się od momentu podpisania dokumentu do jego ratyfikacji, jest wynikiem pracy i rządu, i parlamentu. To być może banalne i dosyć oczywiste stwierdzenie, ale dla mnie wiąże się ono z satysfakcją i poczuciem dobrze spełnionej misji, choć nie do końca.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dziękuję bardzo. Pan poseł Piotr Walkowski.

Poseł Piotr Walkowski (PSL):

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, szanowni państwo. Znajdujemy się u końca pewnego etapu, który stanowi początek kolejnego. Biorąc pod uwagę dokonania ostatnich lat w zakresie poprawy statusu osób niepełnosprawnych poprzez zmiany w prawodawstwie, które podejmowane były w naszym parlamencie, należy uznać, że drobnymi krokami posuwamy się naprzód.

Na naszym dzisiejszym spotkaniu w gronie dwóch komisji mamy zadecydować o dalszym losie ustawy ratyfikacyjnej. Osiągniemy pewien pułap, ale to nie jest pułap ostateczny, doskonały w zakresie prawodawstwa. Jest to konieczne do ustabilizowania pewnych spraw, a równocześnie daje możliwości dalszego działania i poprawy prawodawstwa w tym zakresie.

Nauczmy się cieszyć z tego, co udało się osiągnąć. Radość da nam więcej sił witalnych do dalszych działań. Cieszmy się wspólnie. Oczywiście trzeba dostrzegać niedoskonałości wynikające z braku czasu, braku możliwości ekonomicznych naszego systemu. Nie hamujmy prac i stagnacji. Dyskusja w kwestii ratyfikacji konwencji przypomina rozważania, czy naczynie wypełnione wodą jest do połowy pełne, czy puste. Powinniśmy w gronie osób, które w ostatnich latach przyczyniły się do poprawy prawodawstwa, dostrzegać pozytywne zmiany. Dążmy do wprowadzania kolejnych pozytywnych rozwiązań. Dążmy do tworzenia równych praw dla osób niepełnosprawnych.

I sprostowanie. W dniu wczorajszym, na posiedzeniu Komisji skierowaliśmy projekt do prac w podkomisji, natomiast nie rozstrzygnęliśmy jego przyjęcia. Określiliśmy kierunek prac. W ramach prac podkomisji przyjmiemy wskaźniki dotyczące naliczania stawek. Stąd mój apel do osób zgromadzonych, abyśmy z większym optymizmem podeszli do przedmiotowej konwencji. Ustalmy, że osiągamy pewien poziom, który pozwoli nam zmobilizować się, aby w dalszym ciągu pracować na rzecz osób niepełnosprawnych.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Pani poseł Hrynkiewicz, proszę bardzo.

Poseł Józefa Hrynkiewicz (PiS):

Chciałam krótko odnieść się do uwagi pana posła Marka Plury. Oczywiście bardzo doceniam pana inicjatywę i gorąco ją popieram. Czuję się jednak zażenowana, że musiała zostać podjęta inicjatywa poselska, żeby taką oczywistą niesprawiedliwość

i nierówność w stosunku do osób niepełnosprawnych zlikwidować. Jeśli mówiłam o tym, żeby dokonać przeglądu prawa, to właśnie z tego punktu widzenia – żeby pewne rozwiązania były systemowe i wchodziły w życie bez potrzeby szczególnych inicjatyw. Podkreślam raz jeszcze, że inicjatywę pana posła bardzo cenię. Jest ona jak najbardziej słuszna. To rozwiązanie powinno było wejść w życie w 2009 r., według mojego rozumienia równości sytuacji osób niepełnosprawnych.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Nie wiem. Może Marek Plura nie dość wyraźnie to powiedział. Mam wrażenie, pani poseł, że zaszło pewne nieporozumienie. Minimalne wynagrodzenie jest identyczne w odniesieniu do osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych. Wczorajszy projekt dotyczył weryfikacji wysokości dofinansowania, którą otrzymuje pracodawca. Polska jest jednym z niewielu krajów, które stosują mechanizm dofinansowania wynagrodzenia, limitowany rozporządzeniem Komisji Europejskiej o zasadach pomocy publicznej. Nie można mówić o nierówności osób niepełnosprawnych wobec innych zatrudnionych. To jest zachęta dla pracodawcy do zatrudniania osoby niepełnosprawnej. Nie ma mowy o nierówności. Zaszło chyba nieporozumienie.

Czy ktoś z pań lub panów posłów chciałby jeszcze zabrać głos? Bardzo proszę, pani przewodnicząca Magdalena Kochan.

Poseł Magdalena Kochan (PO):

Szanowni państwo, panie ministrze. To naprawdę wielki dzień dla osób z niepełnosprawnością i wszystkich nas, którzy rozumieją, jak wiele błędów wobec tego środowiska popełnialiśmy do tej pory i jak nieudolnie, aczkolwiek bardzo się starając, próbowaliśmy usuwać bariery w naszych umysłach i w naszym prawodawstwie. Z wielkim wzruszeniem i podziękowaniem dla wszystkich, którzy przyczynili się do powstanie tego dokumentu, należy wskazać cel, który osiągnęliśmy. To jest cel zawarty w art. 1, czyli popieranie, ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności. Nic dodać, nic ująć.

Gratuluję wszystkim, którzy ten dokument sporządzili. Gratuluję nam, że jesteśmy na etapie, w którym możemy go przyjąć. Jestem pewna, że zrobimy wszystko, aby wszystkie zapisy tego dokumentu jak najszybciej i jak najbardziej prawdziwie były obecne w naszym życiu.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dziękuję.

Pani poseł Anna Fotyga, bardzo proszę.

Poseł Anna Fotyga (PiS):

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, chciałam tylko przypomnieć, że prosiłam o ustną opinię BAS w sprawie trybu, w jakim moglibyśmy ewentualnie zadecydować o wyłączeniu art. 23.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dojdziemy do tego, pani poseł. Jest dyskusja. Rozumiem, że Biuro Legislacyjne przysłuchuje się debacie.

Poseł Anna Fotyga (PiS):

W przeciwieństwie do deklaracji, które składamy, poprzez przyjętą regulację zapewnilibyśmy w istotnej i delikatnej dziedzinie inne prawa osób niepełnosprawnych w odniesieniu do zdrowia prokreacyjnego niż pozostałych obywateli Rzeczypospolitej. To otwierałoby drogę do naruszenia delikatnego konsensu. Zwracam państwa uwagę, bo to naprawdę jest poważna sprawa.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Czy ktoś z pań i panów posłów chciałby jeszcze zabrać głos? Jeśli nie, to ja chciałbym włączyć się do tej dyskusji.

W moim przekonaniu, o czym wspomniał już poseł Marek Plura, doszliśmy do momentu, w którym możemy rzetelnie i odpowiedzialnie dokonać ratyfikacji konwencji, nie na pozór, nie na pokaz. Wiele krajów dokonało bardzo szybko ratyfikacji, ale też wiele krajów, które od dawna uchodzą za wyjątkowo dbające o sprawy osób niepełnosprawnych, do dziś tej ratyfikacji nie dokonały. Takie przykłady mamy nawet w Europie. Ratyfikacji nie dokonała dotychczas Norwegia, Holandia, Finlandia oraz Irlandia. Uczyniły to takie kraje, jak Mongolia, Nigeria, Jemen. Miejmy nadzieję, że również w tamtych krajach ratyfikacja zmieni sytuację osób niepełnosprawnych. To nie dzieje się z dnia na dzień, z roku na rok.

Przypomnę naszą drogę do ratyfikacji z ostatnich lat, którą z pełnym przekonaniem nazywam rzetelną, rzeczywistą i odpowiedzialną. Jak wspomniał poseł Marek Plura, podejmowaliśmy działania, co do których była daleko posunięta zgoda. Ważną ustawą z inicjatywy pani poseł Izabeli Jarugi-Nowackiej była ustawa o psie – przewodniku i psie asystującym. Podobnie, przy bardzo szerokim poparciu ponadpartyjnym i ponadpolitycznym, naciskaliśmy na rząd, a zwłaszcza Radę Służby Cywilnej, w zakresie zmiany ustawy o służbie cywilnej i pracownikach urzędów państwowych oraz pracownikach samorządowych. Współpracowaliśmy w trakcie prac nad ustawą o języku migowym i przy wprowadzeniu jednakowych świadczeń olimpijskich dla wszystkich medalistów, także igrzysk paraolimpijskich i igrzysk głuchych. Koncentruję się na takich sprawach, bo uważam, że są to kwestie podmiotowe, ze sfery obywatelskiej, podstawowych wolności.

Warto przypomnieć, że była też sprawa, która nas zasadniczo podzieliła – zmiany w Kodeksie wyborczym, wprowadzenie możliwości głosowania przez pełnomocnika i głosowania korespondencyjnego. Klub Prawa i Sprawiedliwości do końca konsekwentnie odmawiał poparcia tych rozwiązań. W moim przekonaniu to właśnie w takich sprawach przejawia się przedmiotowe traktowanie osób niepełnosprawnych. Zapewniano nas, że przecież chętnie pomożemy osobie niepełnosprawnej, żeby poszła do lokalu wyborczego, że chętnie ją tam zaprowadzimy. My uważamy, że osoba niepełnosprawna ma takie samo prawo, jak każdy inny, żeby samodzielnie głosować, żeby samodzielnie zdecydować, czy skorzysta z czyjejś pomocy, czy z pełnomocnika, czy będzie glosowała korespondencyjnie.

Z wielką radością przyjęliśmy rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego, które umożliwiło wprowadzenie tych powszechnie stosowanych w Europie rozwiązań, do polskiego systemu prawnego. Już w ubiegłorocznych wyborach wiele osób głosowało przez pełnomocnika bądź korespondencyjnie.

Oprócz spraw wymagających procedury legislacyjnej, przypomnę o sprawach, które w moim przekonaniu także mają ogromne znaczenie dla budowania podmiotowej pozycji osób niepełnosprawnych w Polsce. Wymienię wzorcowe przystosowanie obszaru i budynków Sejmu w ramach projektu „Sejm bez barier", realizowane pod patronatem marszałka Komorowskiego, a dokończone w czasach pana marszałka Grzegorza Schetyny. Ten projekt jest wzorcowy, bo pokazuje wszystkim, że nie ma takich miejsc, o których moglibyśmy powiedzieć, że osobie niepełnosprawnej nie przysługuje równy dostęp, jak wszystkim innym. Chodzi o to, żeby wszyscy w Polsce zrozumieli, że to jest cywilizacyjny standard, kanon. Osobiście z wielką radością przyjąłem, że bardzo stanowcza decyzja premiera spowodowała, iż również kancelaria Prezesa Rady Ministrów jest dziś w pełni dostępna dla osób niepełnosprawnych, przy czym osoby niepełnosprawne wchodzą głównym wejściem, jak wszyscy najważniejsi goście premiera. To są gesty i symbole, które w demokracji mają ogromne znaczenie, które często mają większą moc oddziaływania niż bardzo szczegółowo, kazuistycznie sformułowane przepisy prawne.

Dlatego z pełnym przekonaniem stwierdzam, że doszliśmy do momentu, w którym możemy rzetelnie i odpowiedzialnie dokonać ratyfikacji konwencji ONZ z 13 grudnia 2006 r. Pragnę państwa poinformować, że jest opinia Biura Analiz Sejmowych, która stwierdza, iż projekt ustawy zawarty w druku nr 408 z legislacyjnego punktu widzenia nie budzi wątpliwości, zaś ratyfikacja w trybie art. 89 ust. 1 Konstytucji RP jest uzasadniona.

Kto z gości chciałby zabrać głos? Pan prezes Piotr Pawłowski.

Prezes Stowarzyszenia Przyjaciół Integracji Piotr Pawłowski:

Niewątpliwie jest to szczególny dzień, biorąc pod uwagę trud dochodzenia do tego wszystkiego, co działo się z konwencją. Wydaje mi się, że dotychczasowe rozważania problematyki niepełnosprawności, słuchanie sprawozdań o działaniach rządu, pana ministra Dudy, na podstawie uchwały sejmowej dawały zupełnie inne możliwości niż omawiana konwencja. Wprowadzamy w życie konwencję ONZ i mamy ogromną szansę, aby pana ministra prosić po pewnym czasie o sprawozdanie, co dzieje się z wprowadzeniem zapisów konwencji. Nawet w momencie, kiedy nie doszliśmy do realizacji wszystkich celów, mamy szansę to uczynić w przyszłości. Organizacje pozarządowe mogą państwa zapewnić, że „nie odpuścimy" panu ministrowi, komisjom sejmowym, żeby dopilnować i sprawdzić, czy zapisy zawarte w konwencji będą przestrzegane.

Przed naszym spotkaniem rozmawiałem z panią poseł Arciszewska o tym, co się dzieje w przypadku organizacji Mistrzostw Europy 2012, dlaczego zostaliśmy tak potraktowani. Pomyślałem sobie, że jedną z przyczyn jest brak ratyfikacji konwencji. Nie mamy się na co powołać, żeby być traktowanymi na równi z innymi kibicami.

Jeśli chodzi o zatrudnienie osób z niepełnosprawnością, Stowarzyszenie prowadzi centra integracji aktywizujące osoby z niepełnosprawnością. Chętnie przejmę wszystkich tych, którzy ukończyli studia i szukają pracy. Mamy wręcz paradoksalną sytuację – większą liczbę pracodawców, którzy są zainteresowani zatrudnianiem osób z niepełnosprawnością, niż chętnych do podjęcia pracy. To powinien być wysiłek obopólny. Z jednej strony nasze środowisko musi się nauczyć funkcjonowania w naszym kraju. Z drugiej strony potrzebne nam są zapisy, które doprowadzą do wyrównywania szans. Z pewnością konwencja jest takim dokumentem.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Mamy pierwszy pożytek – możliwość połączenia działań jednych i potrzeb innych.

Bardzo proszę o przedstawienie się.

Wiceprezes Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Monika Zima-Parjaszewska:

Bardzo się cieszę z naszego spotkania. Ciągle nie mogę uwierzyć, że ten moment rzeczywiście nastąpił i jesteśmy już tak blisko ratyfikacji konwencji. Pragnę jednak przypomnieć, że wniosek ratyfikacyjny zawiera bardzo poważne zastrzeżenie oraz oświadczenie interpretacyjne, które – mam nadzieję – w dniu dzisiejszym możemy jeszcze poddać dyskusji i w odniesieniu do którego możemy rozważać wycofanie. To oświadczenie interpretacyjne, mimo wszystkich dobrych słów na temat konwencji, pozostaje niezgodne z duchem samej konwencji. Niestety przyzwala ono na stosowanie w Polsce ubezwłasnowolnienia, z którym walczymy i któremu konwencja się przeciwstawia. Konwencja wyraźnie wskazuje, że każdej osobie z niepełnosprawnością przyznaje pełną zdolność do czynności prawnych, a jej ograniczenia powinny być bardzo miarkowane.

Tymczasem rząd polski uznaje ubezwłasnowolnienie jako jedyną formę wsparcia prawnego dla osoby, która tego wsparcia potrzebuje. Art. 12, przetłumaczony na język polski, mówi o prawie osoby z niepełnosprawnością do zdolności prawnej, a nie do zdolności do czynności prawnych, co stanowi zasadniczą różnicę. Chciałabym poddać ten temat pod dyskusję. Nie chciałabym jednak, aby przesłonił on dzisiejszą radość i dotychczasową walkę o ratyfikację konwencji.

Moja druga uwaga dotyczy zastrzeżenia do art. 23 odnoszącego się do prawa do życia rodzinnego, a wiążącego się z art. 12 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, regulującym możliwość zawarcia związku małżeńskiego przez osobę, według terminologii kodeksowej, niedorozwiniętą umysłowo lub chorą psychicznie. Chciałam zwrócić uwagę, że to stanowisko polskiego rządu pozostaje niezgodne z duchem konwencji.

Mamy nadzieję, że państwo posłowie w dniu dzisiejszym wyrażą zgodę na ratyfikację konwencji.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Mam nadzieję, że pani zauważyła, iż w tym stanowisku zawarty został zapis, iż rząd uznaje obecną kolizje polskiego Kodeksu rodzinnego z konwencją i będzie dążył do wyeliminowania tej koalicji. Pani wielokrotnie, w różnych publicznych wystąpieniach, wypowiada się tak, jakby rząd polski akceptował dzisiejsze brzmienie art. 12 Kodeksu rodzinnego i zamierzał je utrzymać. Przecież rząd polski bardzo wyraźnie stwierdza w zastrzeżeniu, że ma to ulec zmianie.

Wiceprezes Monika Zima-Parjaszewska:

Oczywiście, jak najbardziej to dostrzegam. Jedyna moja wątpliwość dotyczy art. 12 konwencji. W tym zakresie rząd polski już nie jest tak elastyczny.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Zapewne w tej kwestii może zabrać głos pani minister Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, przygotowując konferencję poświęconą problemowi ubezwłasnowolnienia, która przewidywana jest w najbliższym czasie w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Dostrzegłem kolejne zgłoszenie, bardzo proszę.

Przewodnicząca Polskiego Forum Osób Niepełnosprawnych Anna Machalica-Pultorak:

Szanowny panie przewodniczący, szanowni państwo. Ratyfikacja konwencji jest niewątpliwie wydarzeniem historycznym i zapisze się złotymi zgłoskami. Pytanie brzmi – co dalej? Otrzymujemy nowy drogowskaz. Oznacza to wejście na nową drogę polityki społecznej. Wypadałoby zapytać, co jest nam najbardziej potrzebne, jakie narzędzie. Konieczna jest mapa drogowa, a raczej GPS dla konwencji. W jaki sposób, jakimi środkami będziemy dysponować i jak zmobilizujemy całe społeczeństwo do wdrażania konwencji? Bardzo dużo jej postanowień można wdrożyć w życie bezkosztowo.

W imieniu wszystkich organizacji pozarządowych kieruję przede wszystkim postulat, żeby następnego dnia po ratyfikacji rozpocząć prace nad planem dalszej aktywności.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dziękuję. Pani poseł Anna Bańkowska.

Poseł Anna Bańkowska (SLD):

Proszę państwa, nie myślałam, że doczekam tego momentu. Pamiętam czasy, kiedy w sprawach osób niepełnosprawnych zabierały głos osoby sprawne. Wiele osób niepełnosprawnych miało trudności z dostaniem się do Sejmu, z wypowiadaniem swoich poglądów. Nasze życie ewoluowało we właściwym kierunku.

Teraz mamy przed sobą szansę ratyfikacji dokumentu, który właściwie ujmuje to, co należy się osobom niepełnosprawnym. Dla nas jest to nie tylko zaszczyt uczestnictwa w procesie uhonorowania zapisów konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, ale przyjmujemy na siebie zobowiązanie i odpowiedzialność za sprawujących władzę obecnie i w przyszłości, żeby w pełni realizować zapisy konwencji. Konwencja tworzy dobre ramy prawne. Przed nami jeszcze długa droga realizacji, od której nikt nie powinien się odżegnywać, bo jest to po prostu niezbędne.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dziękuję.

Pani Anna Woźniak-Szymańska, prezes Koalicji na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością.

Prezes Koalicji na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Anna Woźniak-Szymańska:

Panowie przewodniczący, panie ministrze, szanowne panie i panowie posłowie. Jestem szefową dwóch organizacji pozarządowych, ale również osobą niewidomą. Chciałabym podzielić się z państwem wielką radością i poczuciem, że dostępuję zaszczytu, mogąc dziś uczestniczyć w tym wydarzeniu. Przede wszystkim chciałabym podziękować panu ministrowi Jarosławowi Dudzie, ale także wszystkim pracownikom biura pełnomocnika za wykonaną świetnie pracę, za przygotowanie projektu ratyfikacji konwencji.

Osobiście bardzo dziękuję wszystkim paniom i panom posłom, a szczególnie panu Sławomirowi Piechocie oraz panu posłowi Markowi Plurze. Chciałabym podziękować

za prace w poprzedniej kadencji Sejmu. Myślę, że to był proces budowania zmiany świadomości posłów. Dzięki temu, że panowie posłowie byliście ambasadorami spraw osób niepełnosprawnych, posunęliśmy się o mały krok do przodu, jeśli chodzi o budowanie świadomości społeczeństwa polskiego. W tej dziedzinie jest jeszcze wiele do zrobienia. Nie wymieniłam wielu nazwisk. Proszę pana przewodniczącego o przekazanie podziękowań wszystkim, którzy uczestniczyli w pracach legislacyjnych, o których wspominał pan przewodniczący oraz pan minister.

Jako praktyk i osoba niewidoma chciałabym powiedzieć, że nie pamiętam kadencji Sejmu, żeby tyle w ciągu 4 lat zmieniło się zapisów w polskim prawie. Oczywiście mamy niedosyt. Brakuje w Polsce wielu rozwiązań systemowych. Sądzę, że poprzednia kadencja była bardzo owocna. Nikt z szanownych państwa nie wspomniał jeszcze o bardzo ważnej zmianie. Dotyczy ona osób niewidomych i słabo widzących w Polsce. Po 60 latach udało się zmienić w Kodeksie cywilnym zapis, że osoba słabo widząca i niewidząca to nie analfabeta. Taki zapis mieliśmy od lat 60. Sukcesów było wiele. Dlatego dziś jesteśmy tutaj i rozmawiamy o ratyfikacji konwencji. Ja i środowisko, które reprezentuję, odbieramy to jako wielkie zobowiązanie. Konwencja to tylko dokument. Na pewno ratyfikacja nie zaszkodzi rozwojowi procesu legislacji sprzyjającej osobom niepełnosprawnym.

Zwracam się do pań i panów posłów o pozytywne zaopiniowanie ratyfikacji. Głęboko wierzę w to, że proces edukacji społecznej, poczynając od przedstawicieli władzy, zarówno ustawodawczej, jak i wykonawczej, do przeciętnych osób spotykanych w naszym otoczeniu, w sąsiedztwie i na ulicy, to wspólny wysiłek całego społeczeństwa. Dzisiejszy dzień jest wielkim wydarzeniem i za to gorąco dziękuję.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dziękuję bardzo. Czy ktoś z państwa chciałby jeszcze zabrać głos w dyskusji? Bardzo proszę.

Przedstawicielka Parlamentu Studentów RP Anna Rutz:

Szanowna Komisjo, drodzy państwo posłowie. Pragnę podkreślić, że zgadzam się z moimi przedmówcami, że ratyfikacja konwencji jest z jednej strony uwieńczeniem prac na rzecz osób z niepełnosprawnościami w naszym kraju, a z drugiej strony, kolejny etap, zapoczątkowanie nowej drogi. Niestety, moją radość mąci pewien fakt. Polska uchyla się przed przyjęciem Protokołu fakultatywnego. Dlaczego polski rząd nie zamierza przyjąć protokołu do konwencji?

Popieram wypowiedź przedstawicielki stowarzyszenia na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną. Państwo polskie nie rozwiązuje problemu ubezwłasnowolnienia. Kiedy możemy spodziewać się kroków ku wprowadzeniu tzw. decyzji wspomaganych?

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dziękuję.

Pan prezes Aleksander Waszkielewicz, bardzo proszę.

Prezes Fundacji Instytut Rozwoju Regionalnego Aleksander Waszkielewicz:

Szanowny panie przewodniczący, szanowni państwo. Jest mi niezwykle miło być dziś gościem obu komisji. Jest to wspaniały dzień, który przybliża nas do ratyfikacji. Wszyscy czujemy się tak, jakbyśmy tę ratyfikację mieli już za sobą. Ratyfikacja jest ważnym wydarzeniem dla środowiska osób niepełnosprawnych, dla rządzących i dla organizacji, które działają na rzecz niepełnosprawnych. Będziemy musieli nauczyć się żyć w nowych okolicznościach prawnych i korzystać z tych instrumentów.

Jestem przekonany, że proces zmian, który konwencja wzmocni, będzie przebiegał podobnie jak w USA. Nastąpi podobny rozwój rozumienia praw obywatelskich osób niepełnosprawnych.

Chciałbym nawiązać do wypowiedzi pani prezes Moniki Zimy-Parjaszewskiej. Warto, ciesząc się z konwencji i jej rychłej ratyfikacji, pochylić się nad naszymi zastrzeżeniami i oświadczeniami w odniesieniu do art. 12.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dziękuję.

Bardzo proszę.

Przedstawicielka Biura Rzecznika Praw Obywatelskich Anna Błaszczak:

Rzecznik Praw Obywatelskich od wielu lat gorąco zabiega o ratyfikowanie konwencji. W dniu dzisiejszym, w imieniu pani prof. Ireny Lipowicz chciałam poprzeć ideę ratyfikowania konwencji oraz krótko odnieść się do dwóch kwestii merytorycznych.

Jeśli chodzi o art. 23, pragnę zwrócić uwagę, że w dniu podpisania konwencji, czyli 30 marca 2007 r. rząd polski złożył już zastrzeżenie do tego przepisu w duchu, o którym mówiła pani minister. Jeśli chodzi o kwestię monitorowania i wdrażania konwencji, to ta konwencja ONZ przewiduje bardzo nowatorski system monitorowania wdrażania jej postanowień, zawarty w art. 33. Przewiduje m.in. trzy organy odpowiedzialne za monitoring wdrażania konwencji. Organy obowiązkowe to: organ odpowiedzialny za wdrażanie (we wniosku ratyfikacyjnym został wskazany Minister Pracy i Polityki Społecznej) oraz niezależny organ do spraw monitorowania wrażania konwencji. Resort pracy proponuje Rzecznika Praw Obywatelskich. Ze strony pani prof. Lipowicz chciałabym wyrazić gotowość do dyskusji na temat tego, w jaki sposób Rzecznik Praw Obywatelskich i na jakich zasadach miałby pełnić rolę takiego organu. Organ fakultatywny to organ koordynujący prace na poziomie rządu, dotyczące polityki wobec osób z niepełnosprawnością. Warto rozważyć powołanie takiego właśnie organu.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dziękuję.

Czy ktoś z państwa chciałby jeszcze zabrać głos w dyskusji? Bardzo proszę, pani Anna Fotyga.

Poseł Anna Fotyga (PiS):

Chciałbym doprecyzować, jaki jest stan zastrzeżenia do art. 23? Poproszę pana ministra Dudę o odpowiedź.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Za chwilę pan minister Duda odniesie się do wszystkich pytań, które padły w dyskusji.

Poseł Anna Fotyga (PiS):

Dziękuję za wypowiedź przedstawicielki Rzecznika Praw Obywatelskich.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

To wszystko jest w materiałach, pani minister. Druk nr 408 zawiera wyjaśnienia. Każdy z państwa ma dostęp do tego druku. Zachęcam do skorzystania.

Czy ktoś jeszcze chce zabrać głos w dyskusji? Nie widzę.

Czy pan mecenas z Biura Legislacyjnego mógłby się odnieść do trybu wyłączenia art. 23? Czy na tym etapie jest to możliwe? Jeśli tak, to w jaki sposób? Bardzo proszę.

Legislator Przemysław Sadłoń:

Dziękuję bardzo.

Pytanie pani poseł Fotygi było słusznie skierowane do przedstawiciela Biura Analiz Sejmowych. To Biuro Analiz Sejmowych było właściwsze do odpowiedzi na to pytanie, bowiem wymaga ono wiedzy eksperckiej z zakresu prawa traktatów. Ze swej strony mogę jedynie zaznaczyć – i to rzeczywiście znajduje się w dokumentach dołączonych do druku – że zastrzeżenie dotyczące art. 23 konwencji zostało złożone w momencie podpisywania konwencji. Kolejne zastrzeżenie będzie złożone wraz z przekazaniem dokumentów ratyfikacyjnych. Treść zastrzeżeń jest dołączona do druku, więc nie będę ich przytaczał.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dziękuję.

Czy pan dyrektor Misztal mógłby odnieść się do kwestii ewentualnego wyłączenia art. 23?

Zastępca dyrektora Departamentu Prawno-Traktatowego Ministerstwa Spraw Zagranicznych Andrzej Misztal:

Szanowny panie przewodniczący, Wysokie Komisje. Chciałbym potwierdzić, że sposobem wyłączenia jest zastrzeżenie, które zostało złożone przy okazji podpisania konwencji przez Polskę i zostanie ono powtórzone w momencie składania dokumentów ratyfikacyjnych. Art. 21 Konwencji wiedeńską o prawie traktatów mówi o skutkach prawnych zastrzeżenia. Zastrzeżenie jest niczym innym, jak wyłączeniem danego przepisu umowy międzynarodowej ze stosowania przez dane państwo. Konwencja nie zabrania składania zastrzeżeń. Prawo traktatowe zabrania składania zastrzeżeń, które byłyby niezgodne z duchem i celem konwencji. Zastrzeżenia, które Polska złożyła i planuje powtórzyć, nie są niezgodne z celem i duchem konwencji.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dziękuję. To wyjaśnia sprawę.

Poseł Anna Fotyga (PiS):

Tak. Satysfakcjonuje mnie ta wypowiedź.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Polskiego zastrzeżenia nikt nie oprotestował.

Pani poseł Mazurek, bardzo proszę.

Poseł Beata Mazurek (PiS):

Na wdrożenie przepisów konwencji czekają środowiska osób niepełnosprawnych. W poprzedniej kadencji składałam w tej sprawie interpelację. Otrzymał odpowiedzi, z których nic nie wynikało. Dziś jest wielki dzień dla wszystkich. Chciałabym życzyć nam – obecnym i przyszłym parlamentarzystom, aby zapisy konwencji były przestrzegane i aby zapisy ustaw dotyczących osób niepełnosprawnych również były przestrzegane. Są one dobre, ale nie są przestrzegane, chociażby w obszarze zatrudniania osób niepełnosprawnych. Urzędy administracji centralnej czy samorządowej wolą płacić kary niż zatrudniać osoby niepełnosprawne.

Przy okazji nowelizacji Kodeksu wyborczego mówiliśmy o tym, że wszystkie lokale mają być przystosowane do osób niepełnosprawnych, a nie tylko ich część. Znam środowisko osób niepełnosprawnych. Wiem, że umie ono walczyć o swoje słuszne prawa, ale bez pomocy parlamentu i ludzi, którzy czują potrzeby osób niepełnosprawnych, te potrzeby często nie są realizowane.

W związku z wystąpieniem pana ministra mam następujące pytanie. Powiedział pan, że będzie powołana instytucji do monitorowania przestrzegania konwencji. Mam nadzieję, że prezydent bez zbędnej zwłoki podpisze konwencję. W związku z tym chciałabym zapytać o plany powołania tej instytucji. Kiedy ona rozpocznie funkcjonowanie?

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dziękuję bardzo.

Panie ministrze, bardzo proszę o odniesienie się do dyskusji.

Sekretarz stanu w MPiPS Jarosław Duda:

Serdecznie dziękuję za głosy w dyskusji – te przychylne i te bardziej krytyczne. Zdajemy sobie sprawę, że jesteśmy na początku nowej drogi. Wiemy, że przed nami jeszcze wiele do zrobienia. Mamy świadomość, jakie są zastrzeżenia ze strony środowisk, które na tę ratyfikację czekają.

Rozpocznę od tego, że kiedy złożymy dokumenty ratyfikacyjne, Polska złoży następujące zastrzeżenia. Po pierwsze, zastrzeżenie dotyczące zawierania małżeństw przez osoby, których niepełnosprawność wynika z choroby psychicznej albo niedorozwoju umysłowego. To jest właściwość Ministra Sprawiedliwości. Konsultowałem tę kwestię z przedstawicielką Ministra Sprawiedliwości i trzeba powiedzieć, że termin ewentualnych zmian nie będzie bardzo szybki. Być może będą to lata 2014 lub 2015.

Wówczas planowana jest nowelizacja. Wtedy będziemy spełniać wymogi konwencji w tym zakresie.

Po drugie, złożymy zastrzeżenie dotyczące regulacji przerywania ciąży. Jeśli państwo sobie życzycie, mogę przytoczyć, jak będzie brzmiało to zastrzeżenie. Dotyczy ono art. 23 i art. 25. „Rzeczpospolita Polska rozumie, że art. 23 ust. 1 lit. a i art. 25 lit. a nie powinny być interpretowane jako przyznające jednostce prawo do aborcji czy też nakaz dla państw – stron zapewnienia dostępu do takiego prawa, z wyjątkiem kiedy jest to wyraźnie określone w prawie krajowym”.

Złożymy również oświadczenie interpretacyjne dotyczące instytucji ubezwłasnowolnienia. Ta kwestia jest we właściwości Ministra Sprawiedliwości. Oświadczenia będzie brzmiało następująco: „Rzeczpospolita Polska oświadcza, że interpretuje art. 12 konwencji w sposób zezwalający na stosowanie ubezwłasnowolnienia w okolicznościach i w sposób określony w prawie krajowym, jako środka, o którym mowa w art. 12 ust. 4 w sytuacji, gdy wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego lub innego rodzaju zaburzeń psychicznych osoba nie jest w stanie kierować swoim postępowaniem”.

Były zastrzeżenia, że tak późno przedkładamy Sejmowi, a teraz komisjom ten dokument. Ostatnie lata to czas rzetelnej analizy, badań, aby można było stwierdzić, że polskie prawodawstwo jest gotowe, aby przyjąć konwencję wraz z zastrzeżeniami, o których wspomniałem. Gorąco proszę o ratyfikację, abyśmy mogli mieć ten etap za sobą. Od 4 lat wypełniam zaszczytną, ale trudną funkcję pełnomocnika rządu do spraw osób niepełnosprawnych. Mam przekonanie, że dla administracji, również dla mnie jest to kolejny element wspierający prawa osób niepełnosprawnych. Środowiska osób niepełnosprawnych mogą domagać się realizacji zapisów konwencji.

Uprzejmie proszę Wysokie Komisje o przyjęcie ustawy ratyfikującej konwencję.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dziękuję bardzo. Zamykam debatę i stwierdzam zakończenie pierwszego czytania. Nie zgłoszono wniosku o przeprowadzenie wysłuchania publicznego w sprawie projektu ustawy.

Przystępujemy do rozpatrzenia projektu ustawy. Informuję, że wszyscy państwo otrzymali opinię BAS przygotowaną przez pana Szymona Rumana.

Czy są uwagi do tytułu ustawy? Czy jest sprzeciw wobec przyjęcia tytułu ustawy? Sprzeciwu nie słyszę. Tytuł został przyjęty.

Czy są uwagi do art. 1? Czy jest sprzeciw wobec przyjęcia art. 1? Sprzeciwu nie słyszę, zatem art. 1 został przyjęty.

Czy są uwagi do art. 2? Czy jest sprzeciw wobec przyjęcia art. 2? Sprzeciwu nie słyszę, zatem art. 2 został przyjęty.

Przystępujemy do przegłosowania całego projektu ustawy. Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem projektu ustawy z druku nr 408 o ratyfikacji Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych? (39) Kto jest przeciw? (0) Kto wstrzymał się od głosu? (1).

Dziękuję. Ustawa została przyjęta.

Przechodzimy do wyboru posła sprawozdawcy. Pan przewodniczący Schetyna.

Poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Chciałbym zaproponować kandydaturę pana przewodniczącego Sławomira Piechoty.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dziękuję. To wielki zaszczyt. Oczywiście chętnie się tego podejmę.

Czy są inne kandydatury? Czy jest sprzeciw wobec kandydatury posła sprawozdawcy? Nie słyszę, zatem poseł sprawozdawca został wybrany.

Szanowni państwo, na tym wyczerpaliśmy porządek posiedzenia. Bardzo dziękuję i do zobaczenia.